

Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi

Journal of Academic Language and Literature

[Cilt/Volume: 9, Sayı/Issue: 1, Mart/March 2025]

Abdulkadir ÖZTÜRK

<https://orcid.org/0000-0002-3077-458X>

Doç. Dr. | Sorumlu Yazar

ozturkabdulkadir@ayu.edu.kz

akadirozturk@odu.edu.tr

Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak

Üniversitesi | Ordu Üniversitesi

<https://ror.org/01gtvs751>

<https://ror.org/04r0hn449>

Filoloji | Fen Edebiyat Fakültesi

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Erdinç YEŞİLKAŞ

<https://orcid.org/0000-0001-8771-6885>

Doktora Öğrencisi

erdincyesilkas52@gmail.com

Ordu Üniversitesi

<https://ror.org/04r0hn449>

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Kırım Tatar Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değer Kelimelere Katkılar

Contributions to the False Friends between Crimean Tatar Turkish and Turkish of Turkey

Araştırma Makalesi | *Research Article*

Geliş Tarihi | *Date Received*: 29.01.2025

Kabul Tarihi | *Date Accepted*: 09.03.2025

Yayın Tarihi | *Date Published*: 20.03.2025

Atıf | Citation

Öztürk, A. ve Yeşilkaş, E. (2025). Kırım Tatar Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değer Kelimelere Katkılar. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 9(1), 1-16. <https://doi.org/10.34083/akaded.1629136>

Öztürk, A. & Yeşilkaş, E. (2025). Contributions to the False Friends between Crimean Tatar Turkish and Turkish of Turkey. *Journal of Academic Language and Literature*, 9(1), 1-16. <https://doi.org/10.34083/akaded.1629136>

Makale Bilgisi | Article Information

Değerlendirme <i>Review Reports</i>	Çift Taraflı Kör Hakemlik (İki İç Hakem+İki Dış Hakem) <i>Double-blind. (Two External Referees)</i>
Etik Beyan <i>Ethics Statement</i>	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde etik ilkelere uyulmuştur <i>Ethical principles were followed during the preparation of this study</i>
Etik Kurul Belgesi <i>Ethics Committee Approval</i>	Makale, Etik Kurul Belgesi gerektirmenmektedir <i>Article does not require an Ethics Committee Approval.</i>
Katkı Oranı Beyanı <i>Author Contributions</i>	Yazarların çalışmadaki katkı oranları eşittir <i>Author's contribution rates to the study are equal.</i>
Etik Bildirim <i>Complaints</i>	adeddergi@gmail.com
Çıkar Çatışması <i>Conflicts of Interest</i>	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir <i>The Author(s) declare(s) that there is no conflict of interest</i>
Benzerlik Taraması <i>Similarity Checks</i>	Yapıldı <i>Yes - iThenticate</i>
Telif Hakkı ve Lisans <i>Copyright&License</i>	Yazarlar, dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler. Bu çalışma Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası lisansı altında yayımlanır <i>Authors publishing with the journal retain the copyright. This work is licensed under Attribution-NonCommercial 4.0 International</i>

© Abdulkadir ÖZTÜRK, Erdinç YEŞİLKAŞ | Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International

Öz

Standart Türkiye Türkçesi ile Çağdaş Türk lehçeleri arasında ses ve şekil yönünden benzerlikler bulunduğu hatta söz varlığı yönünden de örtüşen birçok kelimenin olduğu bilinmektedir. Fakat kimi kelimeler görünüş olarak aynı olsa da anlam yönüyle Türk lehçeleri arasında farklılık gösterebilmektedirler. Özellikle lehçeler arası aktarım safhasında sorun teşkil eden bu kelimeler 'yalancı eş değer' olarak adlandırılmaktadır.

Genel deyişle bir aktarım hatası olarak değerlendirilen bu türden kelimeler için Türk lehçeleri üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Bunlardan biri de Kıpçak grubu lehçelerinden Kırım-Tatar Türkçesi ile bir Oğuz grubu lehçesi olan Türkiye Türkçesi'dir. Daha önce söz konusu lehçeleri kapsayan çalışmalar yapılmış olmasına karşın bu çalışmaların üzerinden zaman geçmiş ve dolayısıyla da yapılan kapsamlı sözlük çalışmaları korpusa dahil edilememiştir.

Bu çalışmada başta Maşkaraoğlu'nun sözlüğü olmak üzere Savran, Muzafarov ve Çobanzade'nin yayınları ile İslamova ve Özer tarafından hazırlanan yüksek lisans tezleri ele alınmış ve yalancı eş değer olduğu tespit edilen kelimeler Türkiye Türkçesinin söz varlığı ile karşılaştırılmıştır. Tespit edilen veriler daha önce Kırım-Tatar Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerleri konu alan Kartalcık, Alkaya ve Çelik, Rustemova çalışmalarının verileriyle kıyaslanmış, o eserlerde yer almayan sözcükler çalışmaya konu edilmiştir. Daha sonra elde edilen veriler, *Derleme Sözlüğü* ile karşılaştırılarak, Türkiye Türkçesi ile Kırım Tatar Türkçesi arasındaki etkileşimin Anadolu ağzlarındaki izleri de gösterilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Türkçesi, Kırım Tatar Türkçesi, yalancı eş değer kelimeler, anlam kayması, söz varlığı.

Abstract

It is known that there are similarities between Standard Turkey Turkish and Contemporary Turkish dialects in terms of sound and form, and even that there are many words that overlap in terms of vocabulary. However, although some words are the same in appearance, they may differ in meaning between Turkish dialects. These words, which pose a problem especially during the inter-dialect transfer phase, are called 'false friends'.

Many studies have been conducted on Turkish dialects for these types of words, which are generally considered a transposition error. One of these is Crimean-Tatar Turkish, one of the Kipchak group dialects, and Turkey Turkish, an Oghuz group dialect. Although studies covering these dialects have been carried out before, time has passed since these studies and therefore comprehensive dictionary studies have not been included in the corpus.

In this study, especially Maşkaraoğlu's dictionary, the publications of Savran, Muzafarov and Çobanzade and the master's theses prepared by İslamova and Özer were discussed and the words that were found to be false friends were compared with the vocabulary of Turkey Turkish. The detected data were compared with the data of Kartalcık, Alkaya and Çelik, Rustemova studies, which were about false friends between Crimean-Tatar Turkish and Turkey Turkish, and words that were not included in those works were included in the study. Later, by comparing the data obtained with the Compilation Dictionary, the traces of the interaction between Turkish Turks and Crimean Tatar Turks in Anatolian dialects were tried to be shown.

Keywords: Turkey Turkish, Crimean Tatar Turkish, false friends, meaning shift, vocabulary.

Giriş

‘Çeviri ve aktarmalarda, kaynak dil ile hedef dil ve lehçeler arasında, ses ve yapı bakımından aynı, ancak kavram alanları, anlamları bakımından farklı olan dilsel gösterge’ olarak tanımlanan yalancı eş değerlik, Türk lehçeleri alanında da en sık işlenen konulardan biridir (Buran, 2015, s. 338). Sesteş bir görünüm sergileyen bu türden yapılar, yazımlarının aynı olması sebebiyle iki lehçe arasında yapılan çevirilerde kimi anlatım bozukluklarına sebep olmakta ve dolayısıyla da çeviri hatalarına yol açmaktadır. Yalnız bu hataların tespiti için yazılan makalelerin olması da bunun sıklıkla yapılan bir hata olduğunu gösteren durumlardan biridir. Örneğin; Sultanzade (2010), Bahtiyar Vahabzade’nin eserlerinin Türkiye Türkçesine aktarımını ele aldığı yazısında yalancı eş değerler dolayısıyla çeviri yanlışlığı yapılmasını bir azizlik (!) olarak değerlendirmiştir.

Bu hataları gidermek ve lehçeler arasındaki kimi semantik farklılıkları ortaya koymak amacıyla yalancı eş değerlik üzerine birçok çalışma yapılmış; bu kavramın neleri kapsadığı üzerine de teorik yazılar kaleme alınmıştır. Altun, yalancı eş değerlerin nasıl tasnif edilmesi gerektiğini ele aldığı yazısında Kazakça ve Türkiye Türkçesini bu yönden karşılaştırmış, yalancı eş değerlerin sınıflandırılmasında ilk ölçütün köken ve yapı olduğunu vurgulamıştır. Altun, çalışmasında yalancı eş değerlik üzerine yapılan çalışmalarda verilerin neye göre tasnif edildiğini karşılaştırmalı olarak incelemiş ve kendisi ise bu kavramların “yanıltıcı yapıdaş” ve “yapıdaş olmayan sesteş” olmak üzere iki temel kategoride değerlendirilmesi gerektiğini bildirmiştir. Buna göre tam yalancı eş değer ve kısmî yalancı eş değerler “yanıltıcı yapıdaş” başlığı altında ele alınmıştır ve kısmî yalancı eş değerler de kapsadıkları anlam alanına göre 1. “bir dilde diğerine göre daha geniş veya daha dar anlam alanı”; 2. “iki dilde kısmen paylaşılan ortak anlam alanı” olmak üzere iki ayırt edici özelliğe göre tasnif edilmiştir (Altun, 2020, s. 31-32).

Yalancı eş değerliği teorik olarak ele alan çalışmalardan biri de Uğurlu’ya aittir. Uğurlu (2007) “kaynak ve hedef anlaşma birimlerinde bulunan ve eş değer gözüken kelime, yapı ve dizim birimlerinin eş değer olmaması” olarak tanımladığı yalancı eş değerlik kavramını “1. kelimelerde yalancı eş değerlik; 2. yapı birimlerinde eş değerlik ve 3. dizim yönünden eş değerlik” başlıkları altında değerlendirmiştir. Bu başlıklar altında ele alınan verilerde yine tam ve kısmî yalancı eş değer özelliği göstermelerine göre sınıflandırılmıştır. Yalancı eş değerlik kavramını teorik olarak ele almamasına karşın Karay Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerlerin görünümünü ortaya koyan Yıldız, bu çalışmasında yalancı eş değerleri “kelimelerin kökenine göre, ortak bir köke giden ancak anlam bakımından farklılaşan kelimeler (kökü aynı olanlar) ve farklı köklerden gelmesine rağmen yazılışına göre aynılaşanlar (kökü farklı olanlar)” olmak üzere iki farklı kategoride değerlendirerek, konuyla ilgili farklı bir yaklaşım geliştirmiştir.

Bu çalışmalar dışında yalancı eş değerlik üzerine Türkçenin farklı lehçeleri ile Türkiye Türkçesi arasında karşılaştırmalı olarak birçok çalışmanın yapıldığı da görülmektedir.

Öyle ki Kıpçak lehçelerinden, Oğuz grubu lehçeleri ve hatta Türkçenin uzak lehçelerinden olan Çuvaş Türkçesinde bile yalancı eşdeğerler incelemelere konu olmuştur.¹

Kırım Tatar Türkçesi de yalancı eş değerler yönüyle incelenen lehçelerden biridir. Çalışmanın esas kısmına geçilmeden önce Kırım Tatarları ve Kırım Tatarcasından bahsedilecek olup sonrasında Kırım Tatarcası temelinde daha önce hazırlanan yalancı eş değerlik çalışmalarından söz edilecektir.

***

Kırım Tatarları, 1783 yılında Kırım Hanlığının, Rus çarlığı tarafından işgalinden sonra değişik dönemlerde, bugünkü Romanya, Bulgaristan ve Türkiye'ye 18 Mayıs 1944 sürgünü neticesinde ise Orta Asya'nın çeşitli bölgelerine, bilhassa da Özbekistan'a yerleşmek zorunda kalmış bir Türk boyudur (Yüksel, 2005, s. 16). Sovyetler Birliği tarafından 2. Dünya Savaşı'nda sürülen topluluklara 1950 yılının sonlarına doğru özgürlük hakları verilse de Kırım halkına bu hakları verilmemiştir ancak 1980'lerde "Kırım Tatar" adı tekrardan kullanılmaya başlamıştır (Savran, 2003, s. 1).

Kırım Tatarcası ikinci binyıl başlarından itibaren Kırım'da yaşayan Kıpçak kökenli Tatarların diline verilen genel bir addır (Tekin ve Ölmez, 2003, s. 122). Kırım Tatar Türkçesi tasnifler açısından değerlendirildiğinde coğrafi olarak "Kuzey Türkçesi", fonetik değişimler esas alınarak yapılan tasniflere göre ise "tav" grubu içerisinde yer almaktadır. Öztürk (2019) çalışmasında Kırım Tatar Türkçesini, Doğu Avrupa Kıpçak² Türkçesi'nin Karay Türkçesi ile birlikte çağdaş temsilcisini oluşturduğunu ifade etmiştir (Öztürk, 2019, s. 93). Kırım Tatarcası'nın üç ayrı ağzı mevcuttur: Kuzey ağzı, Orta ağzı ve Güney ağzı.

***

Literatürde Kırım Tatar Türkçesinde yalancı eş değerleri ele alan az sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalardan biri, Kartalcık'a (2015) aittir. Kartalcık yazısında tespit ettiği 23 yalancı eş değeri; eş yazılı kelimelerin oluşturduğu yalancı eşdeğerler, ses değişimleriyle oluşan yalancı eşdeğerler ve alıntı kelimelerde yalancı eşdeğerler olmak üzere 3 kategoride değerlendirmiştir. Bir diğeri ise Alkaya ve Çelik (2020) tarafından

¹ Ergönenç Akbaba (2007) Nogay Türkçesi; Ersoy (2007) Çuvaş Türkçesi; Akca (2017) Kumuk Türkçesi; Aydoğmuş (2018) Kazak Türkçesi; Dıykanbayeva (2017) Kırgız Türkçesi; Yıldız (2009) Karay Türkçesi; Yazıcı Ersoy (2012) Başkurt Türkçesi; Çakmak (2016) Kazan-Tatar Türkçesi; Beşen Delice (2013) Türkmen Türkçesi; Elcan (2010) Azerbaycan Türkçesi ve Büke (2014) Gagauz Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerleri incelemiştir.

² Doğu Avrupa Kıpçak Türkçesi terimi ile kastedilen; Don ile Tuna nehri arasında kalan ve Doğu Avrupa coğrafyasının da bir bölümünü olan bu bölgede; Kırım başta olmak üzere Ukrayna, Litvanya, Polonya ve Macaristan topraklarında Kıpçak Türkçesi yazı dili olarak kullanılmış ve neticesinde pek çok eser meydana getirilmiştir (Öztürk, 2019, s.93). Doğu Avrupa Kıpçak Türkçesini Öztürk şu şekilde tasnif etmiştir:

A. Tarihi Temsilciler (14.-17. yüzyıllar)

1. Kuman Türkçesi (14. yüzyıl)
2. Ermeni Harfli Kıpçak Türkçesi (16.-17. yüzyıllar)

B. Çağdaş Temsilcileri

1. Karay Türkçesi (16. yüzyıl ve sonrası yazı dili)
2. Kırım Tatar Türkçesi (15. yüzyıl ortaları ve sonrası yazı dili) (Öztürk, 2019, s. 93)

hazırlanmıştır. Bu çalışmada yalnız Kırım Tatar Türkçesi ile Türkiye Türkçesi değil ayrıca Özbek Türkçesi de yalancı eşdeğerlik yönünden incelenmiş ve bu üç lehçe karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Lisansüstü çalışma olarak ise Rustemova (2014) tarafından hazırlanmış olan 'Kırım Tatarcası ve Türkiye Türkçesinde Yalancı Eşdeğerler' adlı yüksek lisans tezinde 1031 yalancı eş değer kelime tespit edilmiştir.

Görüldüğü üzere Kırım Tatar Türkçesinde yalancı eş değerlik kavramı daha önce ele alınmıştır ancak bu çalışmaların ardından hazırlanan söz varlığı çalışmaları ile ulaşılabilen veri artmış, dolayısıyla dil malzemesi çoğalmıştır. Özellikle Maşkaroğlu tarafından hazırlanan Kırım Tatar Türkçesi Sözlüğü (2023), şüphesiz ki Kırım Tatar Türkçesi'nin söz varlığını ortaya koymada araştırmacılara önemli bir malzeme sunmuştur.

Bu çalışmada güncel olması sebebiyle başta Maşkaroğlu'nun (2023) sözlüğü olmak üzere Savran (2003), Muzafarov (2018), Üsenov (2008), Karahan (2011) ve Çobanzade'nin (2018) yayınları ile İslamova (2022) ve Özer (2018) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden yalancı eş değer olduğu tespit edilen veriler fişlenmiştir. Fişlenen veriler yukarıda bahsi geçen Kartalcık (2015), Alkaya ve Çelik (2020) ve Rustemova (2014) çalışmalarının verileriyle kıyaslanmış, o eserlerde yer almayan sözcükler çalışmaya konu edilmiştir. Sonrasında elde edilen veriler, Derleme Sözlüğü ile karşılaştırılarak, Türkiye Türkçesi ile Kırım Tatar Türkçesi arasındaki etkileşimin Anadolu ağızlarındaki izleri de gösterilmeye çalışılmıştır.

1. Kırım-Tatar Türkçesinde Yalancı Eş Değer Kelimeler

Bu kısımda Kırım Tatar Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasında diğer çalışmalarda ele alınmayan 23 yalancı eş değer kelime tam yalancı eş değer kelimeler ve kısmi yalancı eş değer kelimeler olmak üzere iki başlık altında incelenecektir. Eldeki verilerden hareketle Güncel Türkçe Sözlük'te yer almayan ancak Derleme Sözlüğü'ndeki kullanımları Kırım Tatar Türkçesindeki kullanımlarıyla benzerlik gösteren kelimeler ise Derleme Sözlüğü ile Semantik Olarak Benzerlik Taşıyan Kelimeler başlığı altında belirtilecektir. Tespit edilen kelimelerin çağdaş Kıpçak lehçelerindeki kullanımları incelenecek olup, eğer anlam bakımından Kırım Tatar Türkçesindeki kullanımıyla benzerlik gösteriyorsa çalışmada yer verilecektir. Ayrıca, yabancı kökenli kelimelerin ait oldukları dillerdeki kullanımları da ilgili maddeler içerisinde karşılıklarıyla birlikte gösterilecektir.

1.1. Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen 23 yalancı eş değer kelime, kendi içinde iki başlık altında sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmada tam yalancı eş değerler kategorisine giren 16 kelime yer almaktadır. Tematik bir yaklaşımla değerlendirildiğinde, bu kelimeler aşağıdaki gruplara ayrılmaktadır:

- **Yer-Mekan Adları:** *çardak, çarşı, derslik, kürsü, sofa.*
- **Yiyecek Adları:** *bakla, kavaltı, kaygana, simit.*
- **Eşya Adları:** *bardak, tabak.*
- **Hayvan Adları:** *akkuş, şahin.*

- **Ay Adı:** *hoziran.*
- **Akrabalık Adı:** *elti.*
- **Diğer:** *geveze.*

Yukarıdaki tematik sınıflandırmaya bakıldığında “tam yalancı eş değer” grubuna giren kelimelerin büyük bir kısmının *yer-mekan adları* ve *yiyecek adları* kategorilerinde yoğunlaştığı tespit edilmektedir.

akkuş	KrmTtr. isim “Kuğu” TTRS, 43 Türk. isim “Atmaca” (e-GTS) KKalp: akkoş ‘kuğu’ (Özşahin, 2017, s.24); Kır: akkuu ‘kuğu’ (Yudahin, 2011, s.14); Kar: akkuv ‘kuğu’ (Koçak, 2021, s.62), Ttr: akkoş ‘kuğu’ (Ganiyev vd., 1997, s. 23); Kaz: akku ‘kuğu’ (Koç vd., 2012, s.31); Nog: akkuv ‘kuğu’ (Baskakov, 1963, s.33). – Közlerinde esrarlı ateş parıldayan Naile yılmaya berip, ep oning etrafında fırlana, dersin yalday; anterining keng yengleri omuzları üstüne tayıp tüşken ve çıplak elleri akkuşning kanatları kibi burulup- burulup sallanalar. <i>Gözlerinde sihirli ateş parlayan Nail’e gülümseyerek sürekli onun etrafında dönüyor; sanki yüzüyor. Elbisenin geniş yakaları omuzları üzerine kayıp düşmüş ve çıplak elleri kuğunun kanatları gibi döne döne sallanıyor</i> (Maşkaraoğlu, 2023, s.60).
bakla (Ar.)	KrmTtr. isim, “Fasulye” TTRS, 56 Türk. isim “Baklagillerden, yurdumuzun her yerinde yetiştirilen, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki” (e-GTS) – O yerde kartop, bakla, soğan, mısırbogday, kabak, biber, patikan ve ilâhre ekip balaçagasını keçindirip ömür sürgenler. <i>Orada patates, fasulye, soğan, mısır, kabak, biber, patlıcan vs. ekerek çoluk çocuklarının geçimini sağlayarak yaşamışlar.</i> (Maşkaraoğlu, 2023, s.174). • Kelime Arapça sözlük ile karşılaştırıldığında; Kırım Tatar Türkçesinde kullanıldığı gibi <i>fasulye</i> anlamını karşılamaktadır (Johhson, 1852, s. 209).
bardak	KrmTtr. isim “Sürahi, güğüm, testi” İPCN, 257 Türk. isim “Su vb. şeyleri içmek için kullanılan, genellikle camdan yapılan kap.” (e-GTS) – üç litrelik bardağını köterip çalkadı ve meşrebelerge tökti. <i>Üç litrelik sürahisini götürüp çalkaladı ve maşrapaya döktü</i> (Özer, 2018, s.165).
çardak (Far.)	KrmTtr. isim, “Çatı, çatı arası, tavan arası” TTRS, 79 Türk. isim “1. Tarla, bahçe vb. yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak; alaçık. 2. Asma vb. bitkilerin dallarını sardırma için direklerle yapılmış yer.” (e-GTS) KBalk: çardak ‘çatı arası, tavan arası’ (Tavkul, 2020, s.143). – Anası kurugan çamaşırlarını toplay ve tahtaları kuraksıgan merdivenden çardakka köterile. <i>Annesi kuruyan çamaşırları topluyor ve tahtaları kuruyup çatlayan merdivenden çatı katına uzanıyor.</i> (Maşkaraoğlu, 2023, s.300). • Kelime Farsça <i>çar</i> ve <i>tak</i> sözcüklerinin birleşiminden meydana gelmiştir. <i>dört kemer (üstü)</i> anlamına gelmektedir (Kanar, 2015, s. 364, s.597).
çarşı	KrmTtr. isim, “Bozkır, step” TTRS, 80; “çarşı; pazar” KTSM, 302; “her yanı dükkan dizili meydan, alışveriş yapılan yer” DKTAS, 482. Türk. isim “Dükkanların bulunduğu alışveriş yeri.” (e-GTS) • Kelime Farsça sözlükte <i>dört yol, dört taraf</i> anlamında kullanılmıştır (Kanar, 2015, s. 364).
derslik (Ar.)	KrmTtr. isim, “Ders kitabı” TTRS, 95

	<p>Türk. isim “Öğrencilerin, bir öğretmenin gözetimi altında, anlatma, araştırma, küme çalışması vb. yollarla ve türlü eğitim araç ve gereçlerinden de yararlanarak ders yaptıkları yer; sınıf, dersane” (e-GTS)</p> <p>Başk: <i>dereslek ‘ders kitabı’</i> (Özşahin, 2017, s. 126).</p> <ul style="list-style-type: none"> → Kitaplar, derslikler Levizadan asabalık kalalar: yüzü yıl yatkandan, song manga... <i>Kitaplar, ders kitapları Leviza’dan miras kalıyor, yüzü yıl yattıktan sonra bana...</i> (Maşkaraoğlu, 2023, s.370). • <i>derslik</i> kelimesi <i>dars</i> Arapça kökünden türemiştir. Kelimenin Arapça sözlükte <i>okumak, egzersiz yapmak ve çalışmak</i> anlamlarını karşıladığı ifade edilmiştir (Johnson, 1852, s.563).
elti	<p>KrmTtr. isim “1. Devlet memurlarının ya da din adamlarının eşlerine verilen unvan. 2. Sahibe; iş kadını.” KTSM, 421</p> <p>Türk. isim “Kadına göre kocasının erkek kardeşlerini eşlerinden biri.” (e-GTS)</p> <p>KKalp: <i>elti ‘mollanın, hocanın, yaşı büyüklerin hanımı, eşi ve onu ifade eden; elti’</i> (Uygur, 2019, s.135)</p> <ul style="list-style-type: none"> → Vay, o sümsür akaynın eltiysi kayda? <i>Vay, o vasat insanın karısı nerede?</i> (İslamova, 2022, s. 127).
geveze (Far.)	<p>KrmTtr. isim, “Usandırıcı, bıktırıcı, can sıkıcı; yapışkan” KTSM, 493</p> <p>Türk. isim “Çok konuşan gereğinden fazla söz söyleyen; çençen, çenesi düşük, ayran ağızlı, lafçı, lafazan, zevzek lakırtı ebesi.” (e-GTS)</p> <ul style="list-style-type: none"> → Tors değil, keskince adetli, geveze adamını sevmey. <i>Karanlık biri değil, sert mizaçlı; geveze adamı sevmiyor</i> (Maşkaraoğlu, 2023, s.493). • Bu kelime Farsça <i>gep</i> ‘laf, söz’ ve Farsça <i>baz</i> ‘oyunmak’ kelimelerinin birleşiminden meydana gelen bir ifadedir. Anlam olarak ‘sözle oynayan’ şeklinde ifade edilebilmektedir (Olgun ve Draşan, 1984 ,s.288; Steingass, 1998, s.143).
hoziran ³ (Ar.)	<p>KrmTtr. isim, Ar. “Ağustos” TTRS, 134</p> <p>Türk. isim “Yılın altıncı ayı, haziran” (e-GTS)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kelimenin Arapça sözlükte de Standart Türkiye Türkçesindeki gibi <i>haziran ayı</i> anlamında kullanıldığı tespit edilmiştir (Johhson, 1852, s.477).
kavaltı (Ar.)	<p>KrmTtr. isim, “Çerez, meze” (Savran, 2003; s. 335); “1. Kahve içmeden evvel, kahve altına yenilen hafif yemek. 2. Sabahları veya ikindi üstü yenilen hafif yemek.” DKTAS, 238.</p> <p>Türk. isim “Genellikle sabahları yenilen hafif yemek.” (e-GTS)</p> <ul style="list-style-type: none"> → Üstüne ütülengen beyaz örtüler yayılan sıra-sıra stollar türlü kavaltılar donatıla. <i>Üstüne ütülenmiş beyaz örtüler yayılan sıra sıra masalar türlü çerezlerle donatılıyor.</i> (Savran, 2003, s.225). • Kelime Arapça’da da <i>kahvaltı</i> anlamına gelmektedir.
kaygana (Far.)	<p>KrmTtr. isim, “Sahanda yumurta, omlet” KTSM, 728</p> <p>Türk. isim “Yoğurt, yumurta ve sıvı yağ çırpıldıktan sonra üzerine un eklenerek hazırlanan koyu kıvamdaki hamurun tavaya kaşık kaşık dökülmesiyle yapılan bir tür hamur işi; kaşık dökmesi.” (e-GTS)</p>

³ Işıktaş Sava (2023) *Kırım Tatarca Söz Varlığında Zaman (Ay) Kavramı* başlıklı çalışmasında ‘haziran’ kelimesinden de bahsetmiş olup; ‘haziran’ kelimesini Kırım Tatar sözlüklerinden hareketle incelemiş ve kelimenin ‘yaz çilesi’ olarak gösteriminden bahsetmiştir. ‘yaz çilesi’: 23 Haziran-5 Ağustos arasında geçen en sıcak yaz günleri olarak ifade edilmiştir (Işıktaş Sava, 2023, s. 189). Buradan hareketle ‘haziran’ kelimesinin Kırım Tatar Türkçesi metinlerinde veya sözlüklerinde ‘ağustos’ olarak tanımlanması olağan görülebilir.

	<p>Kar: kaygınah ‘<i>omlet, sahanda yumurta</i>’ (Koçak, 2021, s. 137); Nog: kaykana ‘<i>omlet</i>’ (Baskakov, 1963, s.137).</p> <ul style="list-style-type: none"> → Karşıya geçip kaygana aşagan arada, apansızdan çak kakıldı. <i>Karşıya geçip arada omlet yerken, apansız kakıldı</i> (Özer, 2018, s.197). • Kelime Farsça sözlükte <i>haygine</i> olarak yer almakta ve Kırım Tatar Türkçesinde kullnıldığı gibi <i>omlet</i> anlamını karşılamaktadır (Kantar, 2015, s.398).
kürsü (Ar.)	<p>KrmTtr. isim, “Ayakkabı taburesi” KTSM, 689 Türk. isim “Kalabalığa karşı konuşma yapanların önünde bulunan yükseğe yer.” (e-GTS)</p> <ul style="list-style-type: none"> → Başu ucunda alçak kürsü üstünde oturgan kadını yaşlı közlerini yanıklı alda kocasının yüzüne tikti. <i>Baş ucunda küçük bir taburenin üstünde oturan karısı, yaşlı gözlerini acıklı bir şekilde kocasının yüzüne dikti</i> (Maşkaraoğlu, 2023, s. 689). • Arapça sözlükte bu kelimenin Türkiye Türkçesindeki kullanımına benzer şekilde <i>kürsü, taht</i> anlamlarıyla karşılandığı görülmüştür (Johnson, 1852, s. 1004).
simit (Ar.)	<p>KrmTtr. isim, “Kepek; üst sınıf buğday unu” TTRS, 306 Türk. isim “Halka biçiminde, genellikle üzerine susam serpilmiş çörek” (e-GTS) Kar: simit ‘<i>buğday unu</i>’ (Koçak, 2021, s.138)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arapça sözlükte kelimenin <i>samid</i> kökünden geldiği ifade edilerek <i>irmik</i> anlamı ile tanımlanmıştır (Mutçalı, 1995, s.405).
sofa (Ar.)	<p>KrmTtr. isim, “Teras” HI, 333 Türk. isim “Evlerde oda kapılarının açıldığı genişçe yer, hol.” (e-GTS)</p> <ul style="list-style-type: none"> → sofağının içinde ahret dünya arkadaşu bolğan Safiyeniñ... <i>Terasının içinde dünya ahiret arkadaşu olan Safiyenin...</i> (Islamova, 2022, s.234). • Arapça sözlükte kelime <i>hol, sofa</i> anlamına gelmektedir (Johnson, 1852, s. 787).
şahin (Far.)	<p>KrmTtr. isim, “Doğan” TTRS, 319 Türk. isim “Kartalgillerden, Avrupa ve Asya’nın dağ, orman ve çalılıklarında yaşayan, 50-55 santimetre uzunluğunda yırtıcı bir kuş. Şahin” (e-GTS)</p> <ul style="list-style-type: none"> → Yigit alını bilse, olurmu naçar,/ Eyilikten köklerde şainler uçar. <i>Yigit halini bilirse olur mu hiç naçar,/ İyilikte göklerde doğanlar uçar</i> (Maşkaraoğlu, 2023, s.1163). • Farsça sözlükte kelime Standart Türkiye Türkçesinde olduğu gibi <i>şahin</i> anlamıyla kullanılmış (Kantar, 2015, s.558)
tabak (Ar.)	<p>KrmTtr. isim, “Tepsi” KTSM, 1198 Türk. isim “Yiyecek koymaya yarayan az derin ve yayvan kap.” (e-GTS) KBalk: tabak ‘<i>dünürlerin birbirine gönderdiği yemek sofrası</i>’ (Tavkul, 2020, s.333); Başk: tabak ‘<i>tepsi</i>’ (Özşahin, 2017, s. 569).</p> <ul style="list-style-type: none"> → Oknı atarmız, eger bizim atkan tarafımızda Tair olsa, ok doğru altın tabakka tüşer. <i>Oku atarız; eğer bizim attığımız tarafta Tahir varsa ok, doğru tepsiye düşer</i> (Maşkaraoğlu, 2023, s.1198). • Kelime Arapça sözlükte Kırım Tatar Türkçesinde kullanıldığı şekliyle <i>tepsi</i> anlamını karşılamaktadır (Johnson, 1852, s. 812).

1.2. Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler

Veriler doğrultusunda belirlenen 23 yalancı eş değer kelimenin 16'sı *tam yalancı eş değer* kategorisinde değerlendirilirken, 7 kelimenin ise *kısmi yalancı eş değer* olduğu tespit edilmiştir. *Kısmi yalancı eş değer kelimeler* tematik açıdan şu şekilde tasnif edilmektedir:

- **Hayvan Adları:** *alabalık, kiyik, sansar, sıpa.*
- **Meslek Adı:** *balcı.*
- **Gıda Adı:** *bulgur.*
- **Diğer:** *albastı.*

Yukarıda sınıflandırma dikkate alındığında, *hayvan adlarının kısmi yalancı eş değer kelimeler* arasında en geniş grubu oluşturduğu görülmektedir.

alabalık	KrmTtr. isim “Tatlı su levreği” KTSM, 64; “alabalık” DKTAS, 60. Türk. isim “Soğuk ve duru sularla yaşayan eti turuncu su balığı.” (e-GTS)
albastı	KrmTtr. isim “Peri” KTİS, 129; “Lohusa humması, albasma” KTSM, 67; “obur, cadı” KTURL, 50; “1. Loğusa kadınların yakalandığı ateşli, mikrobik bir hastalık. 2. Al karısı” DKTAS, 50. Türk. isim “Doğum sırasında temizliğe dikkat edilmesi yüzünden lohusanın tutulduğu ateşli hastalık; lohusa huması, albasma.” (e-GTS) Kum: albaslı ‘ <i>cadı</i> ’ (Pekacar, 2011, s. 30); Başk: albastı ‘ <i>cin yada peri</i> ’ (Özşahin, 2017, s. 28); KKalp: albaslı ‘ <i>cin, şeytan gibi varlık</i> ’ (Uyğur, 2019, s. 21); Kırg: albarstı ‘ <i>dev kadın</i> ’ (Yudahin, 2011, s.22); Ttr: albastı ‘ <i>kötü ruh</i> ’ (Ganiyev vd., 1997, s.25); Kaz: albastı ‘ <i>al karısı</i> ’ (Koç vd., 2012, s.37); Nog: albastı ‘ <i>yaratık</i> ’ (Baskakov, 1963, s.37). – Geçenlerde kartiy, toplagan bir sürü balları başına albastı, kıyışayak hikayeleri ayıtp oturu edi. <i>Geçenlerde nine, bir sürü çocukları başına topladı, albastı hikayelerini oturup anlattı</i> (Karahana, 2011, s. 65)
balcı	KrmTtr. isim “Arıcı” KTSM, 177; “balcı” DKTAS, 252. Türk. isim “Ari yetiştirip bal elde eden veya satan kimse. 2. Bal satılan dükkan.” (e-GTS)
bulgur (Far.)	KrmTtr. isim, “İri buğday” KTSM, 238 Türk. isim “Kaynatılıp kuruduktan ve kabuğu çıkarıldıktan sonra kırılan buğday.” (e-GTS) • Kelime, Farsça sözlükte Standart Türkiye Türkçesindeki kullanımıyla anlam olarak benzerlik göstermektedir: ‘ <i>bulgur</i> ’ (Kanar, 2015, s.193). – Sabır et balaçığım, tezden saba açılıp, barıp payoğumuzu ketiririm, bugün bulgur bereceklerini ayta ediler. <i>Sabret çocuğum, hemen sabah olsun varıp payımızı getiririm, bugün iri buğday vereceklerini söylediler</i> (Ametov, 1980, s. 59).
kiyik	KrmTtr. isim “Vahşi, yaban, yabani” İPCN, 269 Türk. isim “Geyikgillerden, erkeklerinin başında uzun ve çatalı boynuzları olan memeli hayvan.” (e-GTS) KBalk: kiyik ‘ <i>vahşi, yabani</i> ’ (Tavkul, 2020, s. 214); Başk: keyek ‘ <i>vahşi</i> ’ (Özşahin, 2017, s. 282); Kırg: kiyik ‘ <i>yabani hayvanlar</i> ’ (Yudahin, 2011, s.475); Kar: kiyik ‘ <i>yabani hayvan</i> ’ (Koçak, 2021, 67); Ttr: kiyek ‘ <i>geyik, yabani ve eti yenebilen hayvan</i> ’ (Ganiyev vd., 1997, s.148) – Olar nasıldır kiyik ayvan kıyafetine kirgenler. <i>Onlar nasıldır, yabani hayvan kıyafetine girenler</i> (Özer, 2018, s.170).
sansar	KrmTtr. isim “Sıncap, çekelez” TTRS, 293

	Türk. isim “Sansargillerden, ağaç kovuklarında barınan, kürkü makbul, yırtıcı, küçük etçil hayvanların ortak adı.” (e-GTS) – Çam tereği üstünden çapıp tüşken sansar yolculara şaşkınlıkten baktı ve çapıp ketti. <i>Çam ağacından inen sincap, yolculara şaşkınlıkla baktı ve yürüyüp gitti</i> (Maşkaraoğlu, 2023, s.1060).
sıpa	KrmTtr. isim “1. Tay. 2. Sıpa” KTSM, 1105; “eşek balası (çocuğu)” KTURL, 523 Türk. isim “Eşek yavrusu.” (e-GTS) – Yüregim çayır çayırdan Ahlap, yuvez cıyarım Taşlar sıpa bayırdan Taş kayalı diyarım. <i>Bahçeden yüregim</i> <i>Yabani armut, üvez ağacı ciğerim</i> <i>Taşlar sıpa bayırdan</i> <i>Taş kayalı yüregim</i> (Çaylak, 1994, s.53).

2. Derleme Sözlüğündeki Veri ile Semantik Olarak Benzerlik Taşıyan Kelimeler

Kırım Tatar Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasında semantik açıdan benzerlik taşıyan ancak anlamsal olarak farklılıklar gösteren kelimeler, dilin tarihsel gelişimi ve etkileşim süreçleri açısından önemli veriler sunmaktadır. *bakla*, *bardak*, *çardak*, *kaygana* ve *kiyik* gibi kelimeler, her iki dilde de ortak kökene sahip olmakla beraber anlam bakımından farklılaşarak yalancı eş değerlik oluşturur. *Tam yalancı eş değer kelimeler ve kısmi yalancı eş değer kelimeler* olarak iki başlık altında tasnif edilen bu verilerin Derleme Sözlüğü ile karşılaştırıldığında 5 kelimedede Kırım Tatar Türkçesi ile semantik benzerlikler taşıdığı tespit edilirken; Standart Türkiye Türkçesi ile farklılık gösterdiği görülmüştür. Tematik olarak kelimeler şu şekilde gruplandırılır:

- **Eşya Adları:** *bardak*, *çardak*.
- **Gıda Adları:** *bakla*, *kaygana*.
- **Hayvan Adı:** *kiyik*.

bakla

DS’de bakla kelimesinin Kırım Tatar Türkçesinde tespit edildiği şekliyle ‘fasulye’ anlamıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

- fasulye DS-II’de Bolvadin-Afyon, Köküler-Isparta, Tavas-Denizli, Bozan-Eskişehir, Kocaeli, Mudurnu-Bolu, Sarıyer-İstanbul, Zonguldak, Taşköprü-Kastamonu, Çorum, Sinop, Denizli, Trabzon, Tokat, Gümüşhane, Gürün-Sivas, Yozgat, Ankara, Kırşehir, Bor- Niğde ve Konya ağızlarında Kırım Tatar Türkçesi ile benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir.

bardak

bardak kelimesinin DS’de Kırım Tatar Türkçesinde olduğu gibi ‘sürahi, güğüm ve testi’ anlamlarıyla kullanıldığı görülmüştür.

- sürahi DS-II'de Şarkışla-Sivas
- güğüm DS-II'de Bolvadin-Afyon, Eğridir-Isparta, Yeşilova-Burdur, Çal- Buldan-Saraköy-Honaz-Denizli, Alamut-Eymir-Bozdoğan-Karacasu-Aydın, Arapçe- Tepeköy- Torbalı- Işıklar-Kemalpaşa- İzmir, Alaşehir-Kırkağaç-Manisa, Susurluk-Edremirt-Balıkesir, Biga-Ayvalık-Bayramiç-Balıkesir, Çekirge-Bursa, Yenice- Emet-Kütahya, Slivri-İstanbul, Kastamonu, Bafra-Samsun, Merzifon-Amasya, Rize ve köyleri, Yusufeli,Şavşat-Hopa-Bağlıca-Artvin,Van, Bitlis, Pütürge-Malatya, Kilis, Gaziantep, Maraş, Divriği-Sivas, Ayaş-Ankara, Bor-Niğde, Silifke-Anamur-Mersin, Muğla ve ilçeleri, Lüleburgaz-Kırklareli
- testi 'çabuk'. DS-X'da Aybastı-Ordu

çardak

çardak kelimesinin DS'de Kırım Tatar Türkçesinde karşıladığı anlam olan 'çatı, çatı arası, tavan arası' karşılıklarıyla kullanıldığına rastlanmaktadır.

- çardak 'DS-III'te Kırşehir

kaygana

Türkiye Türkçesi ağızlarında kaygana kelimesinin Kırım Tatar Türkçesindeki sahadanda yumurta-omlet anlamıyla kullanıldığı görülmüştür.

- kaygana 'DS-VIII'de Mustafa Kemal Paşa-Bursa; DS-XII'de Mecitözü Çorum, Yozgat

kiyik

Türkiye Türkçesi ağızlarında kiyik kelimesinin Kırım Tatar Türkçesindeki yaban-yabani anlamıyla kullanıldığı yerler bulunmaktadır.

- geyik 'DS-VI'da Bademağacı-Antalya
- kiyik 'DS-VIII'de Manyas-Balıkesir

Sonuç ve Değerlendirme

Çalışmada Kırım Tatar Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasında daha önce ele alınmamış 23 yalancı eş değer kelime 'tam yalancı eş değer kelimeler ve kısmi yalancı eş değer kelimeler' olmak üzere iki başlık altında değerlendirilmiştir.

Tespit edilen verilerin 16'sı *tam yalancı eş değer kelimeleri* 7'si ise *kısmi yalancı eş değer kelimeleri* oluşturmaktadır. 23 kelimeyi tematik olarak sınıflandırsak:

- **Hayvan Adları:** *akkuş, alabalık, kiyik, sansar, sıpa, şahin.*
- **Gıda Adları:** *bulgur, kavaltı, bakla, kaygana, simit.*
- **Yer-Mekan Adları:** *çardak, çarşı, derslik, kürsü, sofa.*
- **Eşya Adları:** *bardak, tabak.*

- **Ay Adı:** *hoziran*.
- **Meslek Adı:** *balcı*.
- **Akrabalık Adı:** *elti*.
- **Diğer:** *albastı, geveze*.

Osmanlı Devleti'nin dini, diplomatik ve sosyal ilişkileri dolayısıyla Arap ve Fars dilinin etkisinde kaldığı bilinen bir olgudur. 15. yüzyılda Kırım'da, Osmanlı İmparatorluğu'nun etkisi altına girmiş, dolayısıyla bahsi geçen Arap ve Fars tesirinden o da etkilenmiştir. Bu etkileşim sonucunda söz varlığına çok sayıda yabancı sözcük girmiştir. Öyle ki çalışmada ele alınan 23 verinin 14'ü yabancı kökenli kelimelerdir.

- a. Bu kelimelerden 14'ü yabancı; 9'u Türkçe kökenlidir. Bu yabancı kelimelerden 8 tanesi Arapça kökenli (*bakla, derslik, hoziran, kavaltı, kürsü, simit, sofa, tabak*); 6 tanesi Farsça kökenli (*bulgur, çardak, çarşı, geveze, kaygana, şahin*) oldukları tespit edilmiştir.
- b. Tespit edilen kelimelerin yapı bakımından büyük çoğunluğunu basit kelimeler oluşturmaktadır.

Tür	Veri
Basit	<i>bakla, bulgur, çarşı, çöl, elti, geveze, hoziran, kaygana, kiyik, kürsü, sansar, sığa, simit, sofa, şahin, tabak</i>
Türemiş	<i>balcı, çardak, derslik</i>
Birleşik	<i>alabalık, albastı, akkuş, kavaltı</i>

- c. Verilerin 5'inin Kırım Tatar Türkçesi'ndeki anlamlarıyla Anadolu ağızlarında yer aldığı görülmüştür: *bakla, çardak, kaygana, bardak, kiyik*.

Sonuç olarak, Kırım Tatar Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerlik taşıyan kelimelerin tespit edilmesi ve incelenip açığa çıkartılması, iki dil arasındaki farklılıkların ortaya konarak, eğer varsa çeviri hatalarının aza indirgenmesine imkân sağlamaktadır. Bu tür çalışmalar aynı zamanda Türk lehçelerinin tarihsel ve kültürel bağlamda nasıl farklılaştığını ortaya koymak açısından da önem arz etmektedir.

Kısaltmalar

Ar	:Arapça
Başk	: Başkurt Türkçesi
DS	: Derleme Sözlüğü
DKTAS	: Dobruca Kırım Tatar Ağzı Sözlüğü
Far	: Farsça
HI	: Hulsum İslamova
İPCN	: İbrahim Paşı-Canlı Nişan
Kar	: Karay Türkçesi
KBalk	: Karaçay-Balkar Türkçesi
Kaz	: Kazak Türkçesi
Kırg	: Kırgız Türkçesi
KKalp	: Karakalpak Türkçesi
Kum	: Kumuk Türkçesi
KrmTtr	: Kırım Tatar Türkçesi
KTSM	: Kırım Tatar Türkçesi Sözlüğü
KTURL	: Kırım Tatarca-Ukraince-Rusça Lugat
KTİS	: Kırım Tatar İlm-i Sarfı
Moğ.	: Moğolca
Nog	: Nogay Türkçesi
Ttr	: Tatar Türkçesi
Türk.	: Türkçe
TTRS	: Kırım Tatar Türkçesi-Türkiye Türkçesi- Rusça Sözlük

Kaynaklar | References

- Akca, H. (2017). Kumuk Türkçesi ile Türkiye Türkçesinde Yalancı Eş Değerler. *Türkbilig*, 33, 91-132.
- Altun, H. O. (2020). Yalancı Eşdeğerler Nasıl Tasnif Edilmeli? Kazakça ve Türkiye Türkçesi Üzerinde Deneme. *SUTAD*, 48, 27-46.
<https://doi.org/10.21563/sutad.856402>
- Ametov, C. (1980). *Erişganlar açqanda*. Gafur Gulam Neşriyatı.
- Aydoğmuş, E. (2018). Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değerler Üzerine. *Gazi Türkiyat*, 23, 109-135.
- Baskakov, N. A. (1963). *Nogaysko-Russkiy slovar*. Moskova.
- Beşen Delice, T. (2013). Türkmen Türkçesinde Yalancı Eşdeğerler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(4), 131-146.
- Buran, A. (2015). *Türklük Bilimi terimler sözlüğü*. Akçağ Yayınları.
- Büke, H. (2014). Gagauz Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eşdeğerler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(10), 215-229.
- Çakmak, C. (2016). *Kazan-Tatar Türkçesi İle Türkiye Türkçesinde Görülen Yalancı Eş Değer Kelimeler*. Gece Kitaplığı.
- Çaylak, R. (1994). *Bosagada şiirler*. Akmescit.
- Çobanzade, B. (2018). *Kırım Tatar ilm-i sarfi*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Dıykanbayeva, M. (2017). Kırgız Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eşdeğerler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(4), 2256-2271.
- Elcan, A. (2010, Eylül). Bir Karşılıklı Anlaşılabilirlik Problemi: Türkiye Türkçesi ile Azerbaycan Türkçesi Arasında Yalancı Eş Değer Kelimeler. Ö. Ceylan (Ed.), III. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Öğrenci Kongresi. İstanbul Kültür Üniversitesi, İSTANBUL.
- Ergönenç Akbaba, D. (2007). Nogay Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eşdeğerler. *Bilig*, 42, 151-176.
- Ersoy, F. (2007). Çuvaş Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eşdeğerler. *Türkbilig*, 14, 60-68.
- Ganiyev, F., Ahmet'yanov, R., & Açıkgöz, H. (1997). *Tatarca-Türkçe sözlük*. İnsan.
- İslamova, H. (2022). Mehmet Nuzet'in Eserleri Örneğinde Kuzey Tatarcasının Kuzey Ağzı [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi.

- Işıқтаş Sava, I. (2023, Eylül). Kırım Tatarca Söz Varlığında Zaman (Ay) Kavramı. A. Celepoğlu (Ed.), XVIII. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildiriler Kitabı. Kosova Priştine Üniversitesi, Priştine.
- Johnson, F. (1852). *A Dictionary Persian, Arabic And English*. Londra.
- Karahan, O. S. (2011). *Dobruca Kırımtatar ağzı sözlüğü*. Köstence.
- Kanar, M. (2015). *Farsça-Türkçe sözlük*. Say Yayınları.
- Kartalçık, V. (2015). Kırım Tatar Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasında Yalancı Eşdeğerler. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34, 87-98.
- Keçeci, S. (2018). İlyas Bahşış ve Edem Nalbadov'un Derlediği Kırım Tatar Xalq Yırları [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kocaeli Üniversitesi.
- Koç, K., Bayniyazov, A., & Başkapan, V. (2012). *Kazak Türkçesi- Türkiye Türkçesi sözlüğü*. Birleşik.
- Koçak, M. (2021). *Karay Türkçesi ağızları tematik söz varlığı (Haliç-Lutsk, Kırım, Trakay)*. Atatürk Üniversitesi.
- Maşkaraoğlu, S. (2018). Kırım Tatar Söz Varlığı [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Ege Üniversitesi.
- Maşkaraoğlu, S. (2023). *Kırım Tatar Türkçesi sözlüğü*. Türk Dil Kurumu.
- Mutçalı, S. (1995). *Arapça-Türkçe sözlük*. Dağarcık.
- Muzafarov, R., & Muzafarov, N. (2018). *Kırım Tatar Türkçesi-Türkiye Türkçesi-Rusça sözlük*. Türk Dil Kurumu.
- Özer, K. (2018). Kırım Tatar Türkçesi İbrahim Paşi-Canlı Nişan [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Balıkesir Üniversitesi.
- Özşahin, M. (2017). *Başkurt Türkçesi sözlüğü*. Türk Dil Kurumu.
- Öztürk, A. (2019). Doğu Avrupa Kıpçak Türkçesinde Eski Türkçenin İzleri. H. Yıldız (Ed.), *Eski Türkçenin İzinde* içinde (s. 91-101). Akçağ Yayınları.
- Pekacar, Ç. (2011). *Kumuk Türkçesi sözlüğü*. Türk Dil Kurumu.
- Savran, H. (2003). *Kırım Tatar Türkçesi dil özellikleri metinler sözlük*. Asi Kitap.
- Steingass, F. (1998). *Persian-English dictionary*. Librairie Du Liban Publishers.
- Tavkul, U. (2020). *Karaçay-Malkar sözlüğü*. Türk Dil Kurumu.
- Tekin, T., & Ölmez, M. (1999). *Türk dilleri giriş*. Simurg.
- Türk Dil Kurumu (t.y.). Türk Dil Kurumu sözlükleri. 10 Ocak 2025 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/adresinden> edinilmiştir.

- Uğurlu, M. (2007, Eylül). Lehçe İçi Aktarmada Yalancı Eş Değerlik. Z. Dilek, M. Akbulut, Z. Korkmaz, Z. Bağlan Özer, R. Gürses, & B. Karababa Taşkın (Ed.), 38. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi (ICANAS). Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, ANKARA.
- Uyğur, C. V. (2019). *Karakalpak Türkçesi sözlüğü*. Türk Dil Kurumu.
- Üsenov, M. S. (2008). *Kırım Tatarca-Rusça-Ukraince lugat*. Ocak Yayınevi.
- Yazıcı Ersoy, H. (2012). *Başkurt Türkçesi ve Türkiye Türkçesinde yalancı eş değerler*. Gazi Kitabevi.
- Yıldız, H. (2009). Karay Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değer Kelimeler. *Gazi Türkiyat*, 5, 1-49.
- Yudahin, K. K. (2011). *Kırgız sözlüğü*. Türk Dil Kurumu.
- Yüksel, Z. (2005). *Kırım Tatar Türkçesi grameri ses ve şekil bilgisi*. Semih Eğitim Kültür.